

Hallstahammars kommun

Rektorn vid Lindboskolan

Beslut för grundskola

efter tillsyn av Lindboskolan
i Hallstahammars kommun

Tillsyn i Lindboskolan

Skolinspektionen genomför tillsyn i Hallstahammars kommun under våren 2013. Vid tillsynen besöker Skolinspektionen samtliga skolenheter i kommunen.

Lindboskolan besöktes av Skolinspektionen den 6 och 7 mars 2013.

Fakta om skolan

Lindboskolan ligger i centralorten Hallstahammar i Hallstahammars kommun. Skolan har för närvarande 448 elever i årskurs 6-9 och leds av en rektor som till sin hjälp har en biträdande rektor. Rektorn tillträdde sin tjänst i september, den biträdande rektorn vid läsårets början i augusti 2012. Verksamheten är organiserad i fyra arbetslag, ett för varje årskurs. I varje årskurs finns fyra till fem parallella klasser. På skolan finns en särskild undervisningsgrupp som kallas för "Lilla gruppen" och sedan årsskiftet även en förberedelseklass.

Enligt den nationella statistiken nådde 56 procent av eleverna i årskurs 6 kravnivån på samtliga delprov i det nationella ämnesprovet i matematik våren 2012. I engelska nådde 76 procent av eleverna kravnivån på samtliga delprov och i svenska/svenska som andraspråk var det 61 procent av eleverna som nådde kravnivån på samtliga delprov. I en jämförelse med resultaten för riket så är resultaten i samtliga ämnesprov i årskurs 6 som Lindboskolan uppvisar betydligt lägre. Framförallt i matematik och svenska/svenska som andraspråk där siffrorna för matematik i riket är 79 procent och i svenska/svenska som andraspråk 80 procent.

När det gäller elever i årskurs 9 nådde, enligt den nationella statistiken, 80 procent av eleverna kunskapskraven i alla ämnen år 2012. Detta resultat är högre än motsvarande resultat för riket som visar att 77 procent av eleverna når kunskapskraven i samtliga ämnen. Det genomsnittliga meritvärdet för eleverna i årskurs 9 är 215,2, vilket är något högre än för riket där det genomsnittliga meritvärdet är 211,4. Det finns emellertid en tydlig skillnad mellan flickors och pojkars resultat. Flickornas genomsnittliga meritpoäng år 2012 är 234,5, medan pojkarna samma år har ett genomsnittligt meritvärde på 188,8. Denna skillnad i resultat mellan pojkar och flickor har varit relativt konstant över de senaste fem åren. Under samma period har skolans genomsnittliga meritvärde pendlat mellan 203,8 som lägst och 215,2 som högst.

Helhetsbedömning

Tillsynen av Lindboskolan visar en verksamhet där rektorn tar ett övergripande ansvar för verksamheten och har en tydlig vision om hur hon vill att verksamheten ska utvecklas. Rektorn har identifierat ett antal utvecklingsområden och dokumenterat dessa i syfte att användas i ett systematiskt kvalitetsarbete. Rektorn behöver dock utveckla kvalitetsarbetet till att också omfatta en analys av kunskapsresultaten över tid för att ha möjlighet att för framtiden fatta välgrundade beslut om exempelvis tjänstefördelning, organisation och resurstilldelning. Varje vecka finns avsatt tid för rektorn och lärarna att diskutera pedagogiska frågor och för lärarna att träffas i exempelvis ämneslag. Var fjärde vecka samlar rektorn eleverna årskursvis för information. På skolan finns ett fungerande system med regelbundna klassråd och ett aktivt elevråd som, tillsammans med ledningen, beslutar om exempelvis utformningen av gemensamma ytor och olika inköp.

Som en del av ett pågående förändringsarbete har rektorn på Lindboskolan börjat se över rutinerna med arbetet kring särskilt stöd. Skolan behöver dock ytterligare förbättra detta arbete, särskilt mot bakgrund av skolans låga resultat. Alla elever som riskerar att inte nå kunskapskraven behöver få det särskilda stöd som en utredning visar att de behöver. Skolan behöver även se till att alla elever som behöver det får ett åtgärdsprogram som regelbundet följs upp och utvärderas.

När det gäller resultaten på skolan så visar skolans genomsnittliga värde när det gäller slutbetygen vårtermin 2012 ett något högre värde än rikets. Det är dock stora variationer i pojkars och flickors resultat där flickorna i årskurs 9 vårterminen 2012 i genomsnitt fick 45,7 poäng högre än pojkarna. Sett till de sista fem årens resultat är detta en ihållande trend. Tillsynen visar också att det varierar i vilken grad undervisningen ger alla elever ledning och stimulans för att utvecklas så långt som möjligt enligt utbildningens mål. Även här är det viktigt att skolan, mot bakgrund av det relativt låga resultat som eleverna på skolan uppvisar, förbättrar sitt arbete med att anpassa undervisningen till alla elevers erfarenheter och behov för att göra undervisningen stimulerande för alla elever.

Lindboskolan väntar, tillsammans med övriga skolor i Hallstahammars kommun, på ett nytt kungemensamt digitalt system för dokumentationen av den individuella utvecklingsplanen och de skriftliga omdömena. De utvecklingsplaner med omdömen som Skolinspektionen har tagit del av vid tillsynen är utformade enligt nu rådande modell och behöver förbättras på flera punkter. Skolan behöver se till att lärarna ger omdömen om elevernas kunskapsutveckling i samtliga ämnen som eleverna får undervisning i samt sammanfattar vilka

insatser som behövs för att eleven ska nå kunskapskraven och i övrigt utvecklas så långt som möjligt inom ramen för läroplanen.

Några av lärarna på Lindboskolan har sökt och också fått sin lärarlegitimation av Skolverket. Tillsynen visar att några av dessa lärare undervisar i ämnen som de enligt lärarlegitimationen inte har utbildning att undervisa i.

Mot bakgrund av detta fattar Skolinspektionen följande beslut.

Skolinspektionens ingripande

Föreläggande

Skolinspektionen förelägger med stöd av 26 kap. 10 § skollagen (2010:800) Hallstahammars kommun att vidta nedanstående åtgärder för att avhjälpa påtalade brister. De vidtagna åtgärderna ska **senast den 9 juli 2013** redovisas för Skolinspektionen.

Undervisning och lärande

Bedömning

Hallstahammars kommun måste vidta följande åtgärder för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Undervisning och lärande.

- Se till att lärarna anpassar undervisningen efter elevers behov, förutsättningar, erfarenheter och tänkande.

Motivering

Av läroplanen framgår att undervisningen ska anpassas till varje elevs förutsättningar och behov och att lärarna har ett utpekat ansvar för att hänsyn tas till den enskilda individens förutsättningar. Även skollagen betonar att hänsyn ska tas till barns och elevers olika behov.

Det finns på Lindboskolan en tydlig skillnad mellan flickors och pojkars resultat. Flickornas genomsnittliga meritpoäng för årskurs 9 år 2012 är 234,5, medan pojkarna samma år har ett genomsnittligt meritvärde på 188,8. Sett till de sista fem årens resultat är detta en ihållande trend. Rektorn uppger i intervjun att hon påbörjat ett arbete för att medvetandegöra eleverna om vikten av studier och att motverka traditionella könsmonster. Som exempel nämner rektorn att en arbetsprocess startats på skolan som rör ledarskapet i klassrummet. Enligt rektorn är detta en viktig aspekt för att korrigera de skillnader som i vissa fall finns mellan pojkar och flickor när det gäller attityden till skolan och värdet av att studera. Rektorn uppger även att lärarna uppmanas att arbeta med olika lärstilar för att nå pojkarna i högre grad. Vidare menar rektorn att hon vid åter-

kommande träffar med eleverna pratar om för vems skull det är som de går i skolan.

Rektorn uppger i intervjun att hon såg en bristande variation i undervisningen som ett utvecklingsområde när hon tillträdde som rektor och att det varierade hur säkra lärarna känner sig på att prova på olika pedagogiska metoder. Rektorn uppger att hon tillsammans med lärarna diskuterar olika lärstilar på gemensamma konferenstider. I intervjun med lärarna framkommer också att de själva ser ett utvecklingsbehov när det gäller att variera sin undervisning utifrån elevernas behov. De menar att de ofta känner sig osäkra på vilka metoder som passar bäst och som de ska prova på.

Vid intervjuer och samtal med eleverna framkommer att det varierar från klass till klass hur engagerade eleverna är i skolarbetet och i vilken grad lärarna lyckas göra undervisningen stimulerande för alla och anpassa undervisningen efter elevernas förutsättningar och behov. Flera elever menar att på de lektioner som detta görs, är det lättare att ta till sig undervisningen och förstå innehållet. Det blir därmed roligare och de lär sig mer menar de. Vid de klassrumsbesök som Skolinspektionen genomför observeras flera exempel på elever som inte alls deltar i undervisningen och flera ägnar sig, enskilt eller i grupp, åt att spela spel eller se på film på sina mobiltelefoner. Skolinspektionen ser inget exempel på att den undervisande läraren gör försök att nå även dessa elever och få dem engagerade i undervisningen.

Sammanfattningsvis bedömer Skolinspektionen att undervisningen inte i tillräcklig grad anpassas till varje elevs förutsättningar och behov. Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav och Hallstahammars kommun föreläggs därför att vidta åtgärder för att åtgärda bristen.

Författning

1 kap. 4 § skollagen, Lgr 11, 1 Skolans värdegrund och uppdrag, En likvärdig utbildning, 2.2 Övergripande mål och riktlinjer, Kunskaper, riktlinjer/Lpo 94 1 Skolans värdegrund och uppdrag, En likvärdig utbildning, 2.2 Mål och riktlinjer, Kunskaper, riktlinjer.

Grundläggande värden och inflytande

Bedömning

Hallstahammars kommun måste vidta följande åtgärder för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Grundläggande värden och inflytande.

- Se till att eleverna har ett reellt inflytande på arbetssätt, arbetsformer och undervisningens innehåll och hålls informerade i frågor som rör dem.

Motivering

Enligt skollagen ska eleverna ges inflytande över utbildningen. De ska fortlöpande stimuleras att ta aktiv del i arbetet med att vidareutveckla utbildningen och hållas informerade i frågor som rör dem. Informationen och formerna för elevernas inflytande ska anpassas efter deras ålder och mognad.

Av läroplanen framgår att lärarna har ett utpekat ansvar för att alla elever får ett reellt inflytande på arbetsätt, arbetsformer och undervisningens innehåll.

I förarbetena till skollagen (prop. 2009/10:165 s. 674) anges att eleverna har rätt till inflytande över undervisningen, skolmiljön och verksamheten i övrigt. Kravet på att eleverna ska stimuleras att ta aktiv del i arbetet med att vidareutveckla utbildningen innebär att det inte är tillräckligt att eleverna ges möjlighet att ta del i detta arbete utan det krävs ett mer aktivt arbete från skolans sida.

I samtal och intervjuer med elever på Lindboskolan framkommer att det varierar i vilken utsträckning som eleverna får vara med och påverka innehållet i undervisningen, exempelvis när det gäller arbetsätt och arbetsformer. Eleverna nämner exempel på några lektioner där lärarna aktivt efterfrågar elevernas medverkan och eleverna uppger här att de stimuleras av att få vara med och forma undervisningen. Eleverna ger emellertid också exempel på flera lektioner som är helt lärarstyrda och där de aldrig får vara med och påverka exempelvis arbetsätt eller redovisningsformer. Bilden av att det varierar från lärare till lärare är också något som bekräftas i samtal med rektorn och biträdande rektorn. I de enkäter som elever på uppdrag av Skolinspektionen har svarat på inför tillsynen, uppger sex av tio elever i årskurs 9 att det bara är lärarna som bestämmer vad de ska arbeta med på lektionerna. Denna bild bekräftas även av de lektionsbesök som Skolinspektionen genomför där alla elever vid flera av de lektioner som besöks arbetar med samma uppgifter, med likartade arbetsätt och utifrån en lärarstyrd undervisning.

Sammanfattningsvis gör Skolinspektionen bedömningen att eleverna inte i tillräcklig grad ges inflytande över utbildningen. Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav och Hallstahammars kommun föreläggs därför att vidta åtgärder för att åtgärda bristen.

Författning

4 kap. 9 § skollagen, Lgr 11 1 Skolans värdegrund och uppdrag, Rättigheter och skyldigheter, 2.3 Övergripande mål och riktlinjer, Elevernas ansvar och inflytande, 2.8 Rektorns ansvar/Lpo 94 1 Skolans värdegrund och uppdrag, Rättigheter och skyldigheter, 2.3 Mål och riktlinjer, Elevernas ansvar och inflytande, 2.8 Rektors ansvar.

Trygghet och studiero

Bedömning

Hallstahammars kommun måste vidta följande åtgärder för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Trygghet och studiero.

- Se till att ordningsregler finns, har utarbetas under medverkan av eleverna och följs upp vid skolenheten.
- Se till att rektorer och lärare vidtar de omedelbara eller tillfälliga åtgärder som är befogade för att tillförsäkra eleverna trygghet och studiero eller för att komma tillrätta med en elevs ordningsstörande beteende.
- Se till att skolan har rutiner för hur signaler om kränkande behandling ska rapporteras till huvudmannen.
- Se till att det för varje skolenhet finns en plan mot kränkande behandling som anger vilka åtgärder som ska vidtas och hur de ska följas upp.

Motivering

Enligt skollagen ska ordningsregler finnas för varje skolenhet. De ska utarbetas under medverkan av eleverna och följas upp på varje skolenhet. Det är rektorn som ska besluta om ordningsregler.

Rektorer och lärare ska enligt skollagen vidta de omedelbara eller tillfälliga åtgärder som är befogade för att tillförsäkra eleverna trygghet och studiero eller för att komma tillrätta med en elevs ordningsstörande beteende.

Av intervjuer med lärare, elever och skolledning framkommer att ordningsregler finns på skolan och att de är kända av de allra flesta elever. Vid Skolinspektionens klassrumsbesök observeras även att ordningsreglerna i flertalet fall finns upphängda på väggarna i klassrummen. Av intervjuerna med lärarna, eleverna och skolledningen framkommer dock att det bara är eleverna i årskurs 9 som har varit med och arbetat fram ordningsreglerna och att de inte har reviderats de senaste åren.

Vidare framkommer av intervjuer med elever och lärare att det varierar mellan olika klasser och lärare om det är studiero på lektionerna. Flera elever uppger i samtal och intervjuer att lärare är olika bra på att upprätthålla ordningsreglerna och vidta de disciplinära åtgärder som kan behövas. Några elever menar att det under vissa lektioner kan vara eleverna själva som till sist säger till sina klasskamrater att lugna ned sig. Enligt de enkäter som eleverna har besvarat så svarar fyra av tio elever att de blir störda av andra elever på lektionerna. Detta bekräftas även av de klassrumsbesök som Skolinspektionen genomförde där det på några lektioner är en hög ljudnivå och där det också på flera håll är elever som, enskilt eller i grupp, spelar spel eller ser på film på sina mobiltelefo-

ner. Skolinspektionen observerar inga försök från undervisande lärare att korrigera detta.

Enligt skollagen är en rektor som får kännedom om att en elev anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling i samband med verksamheten skyldig att anmäla detta till huvudmannen.

På Lindboskolan finns det rutiner för när kränkningar ska anmälas till rektorn. I intervjun med rektorn uppger hon att det inte finns rutiner för anmälningar av kränkningar till huvudmannen och att detta därför inte görs på skolan. Enligt den information som Skolinspektionen tagit del av från huvudmannen finns dock sådana rutiner fastställda och rektorerna ska vara informerade om detta. Vid faktagranskningen uppger rektorn att det finns ett dokument på kommunens intranät för att anmäla kränkningar till huvudmannen, vilket kommer att användas fortsättningsvis.

Huvudmannen ska enligt skollagen se till att det varje år upprättas en plan med översikt över de åtgärder som behövs för att förebygga och förhindra kränkande behandling av elever. Planen ska innehålla en redogörelse för vilka av dessa åtgärder som avses påbörjas eller genomföras under det kommande året. En redogörelse för hur de planerade åtgärderna har genomförts ska tas in i efterföljande års plan.

Enligt Skolinspektionens praxis innebär "en översikt över de åtgärder som behövs" krav på att vissa rutiner ska finnas i planen; rutiner för akuta åtgärder vid situationer av kränkande behandling, rutiner för uppföljande insatser samt rutiner för hur händelser och åtgärder ska dokumenteras. Dessutom ska rutinerna enligt praxis ha såväl ett elev-elev – perspektiv (kränkningar elever sinsemellan) som ett vuxen-elev – perspektiv (kränkningar av vuxen mot barn/elev).

Enligt Skolinspektionens praxis innebär kraven i skollagen även att planen ska vara daterad och att den upprättas årligen, och inte endast revideras. Vidare krävs att behovet för de åtgärder som avses vidtas är klarlagda genom en kartläggning.

På Lindboskolan finns en plan mot kränkande behandling, kallad Likabehandlingsplan. Planen är för tillfället under revidering och är enligt rektorn och lärarna nu ute på remiss hos eleverna. Skolinspektionen har tagit del av denna version. Planen innehåller rutiner för vad som sker vid en eventuell kränkning där skolans så kallade Likabehandlingsgrupp kopplas in för att ta hand om kränkningsärenden. Planen innehåller även information om kontakter med rektorn och elevhälsan och hemmet så väl som krav på dokumentation. Planen innehåller dock även en del brister. Inledningsvis hänvisar planen till gammal lagstiftning och behöver revideras på denna punkt. Under rubriken Förebyggande arbete står en rad punkter uppräknade, men ingen information ges om

dessa är behov som identifierats på just Lindboskolan eller när de i så fall identifierades. Enligt en av punkterna ska en årlig kartläggning av riskmiljöer göras, men varken av planen eller av intervjuer med elever och lärare framkommer om en sådan kartläggning faktiskt har gjorts. Planen saknar även information om vilka åtgärder som genomförts under förra året och vad dessa resulterade i. Vidare saknar planen ett vuxen-barn perspektiv som tydligt markerar att planen även omfattar denna relation och det beteende vuxna uppvisar mot eleverna.

Sammanfattningsvis visar tillsynen att Lindboskolan inte i tillräcklig grad präglas av trygghet och studiero och att det finns brister i Lindboskolans arbete mot kränkande behandling. Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav och Hallstahammars kommun föreläggs att vidta åtgärder för att åtgärda bristerna.

Författning

5 kap. 5-6 §§ och 6 kap. 8 § och 10 § skollagen.

Särskilt stöd

Bedömning

Hallstahammars kommun måste vidta följande åtgärder för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Särskilt stöd.

- Se till att eleverna får det särskilda stöd som utredningen har visat att de behöver.
- Se till att den som uppmärksammar att en elev inte kommer att uppnå de kunskapskrav som minst ska uppnås eller har andra svårigheter i skolsituationen anmäler det till rektor.
- Se till att åtgärdsprogrammen anger hur åtgärderna ska följas upp och utvärderas.

Motivering

I skollagen anges att om det inom ramen för undervisningen eller genom resultatet på ett nationellt prov eller på annat sätt framkommer att det kan befaras att en elev inte kommer att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås, så ska detta anmälas till rektorn.

Rektorn ska se till att elevens behov av särskilt stöd skyndsamt utreds. Behovet av särskilt stöd ska även utredas om eleven uppvisar andra svårigheter i sin skolsituation. Samråd ska ske med elevhälsan om det inte är uppenbart obehövligt. Om en utredning visar att en elev är i behov av särskilt stöd ska han eller hon ges sådant stöd.

På Lindboskolan finns sedan en tid ett nytt system för anmälan av elevärenden till elevhälsoteamet. I detta team ingår rektorn, specialpedagoger, kurator och skolsköterska och det är enligt rektorn numera det enda sättet för att anmäla elevers eventuella behov av stödåtgärder. Elevhälsoteamet träffas två timmar varje måndag och vid behov även en annan tid i veckan. Enligt de rutiner som beskrivs av rektorn och representanter från elevhälsan ska antingen undervisande lärare eller mentor ta upp ärenden som rör elever som har antingen låg måluppfyllelse, hög frånvaro, eller något annat problem som läraren vill diskutera.

I intervjun med elevhälsan framförs att antalet elevärenden som anmälts till elevhälsoteamet borde vara fler mot bakgrund av elevernas låga resultat i framförallt matematik. Vid intervjuerna med lärarna framkommer att inte alla lärare är bekanta med de rutiner som finns för att anmäla ärenden till elevhälsoteamet och att det finns en osäkerhet kring när ett åtgärdsprogram bör skrivas.

När ett ärende anmälts till elevhälsoteamet går det enligt lärarna relativt snabbt att få det stöd som både eleven och läraren behöver. Dock uppger flera lärare att det inte alltid hjälper med de tips om olika stödåtgärder, exempelvis i form av anpassning av undervisningen, som de får från elevhälsoteamet. De menar att eleverna ibland behöver en annan form av stöd som de själva inte kan erbjuda. Som exempel nämner lärarna att flera elever skulle behöva bli utredda av en psykolog och att det tar tid på grund av långa köer. Flera lärare känner sig osäkra på om de under tiden ger dessa elever rätt stöd och efterfrågar mer stöd för dessa elever. De menar också att det, förutom undervisningen i den så kallade Lilla gruppen, finns få möjligheter att bedriva undervisning i mindre grupper och verkligen hinna ägna sig åt varje elev och ge det stöd som utredningen visar att just denna elev behöver. I intervjun med elevhälsan bekräftas att flera elever står i kö för utredning hos logoped eller psykolog och att det kan handla om väldigt långa väntetider för många elever. Detta bekräftas även vid intervjun med rektorn och biträdande rektorn.

Enligt skollagen skall ett åtgärdsprogram utarbetas för en elev som ska ges särskilt stöd. Av programmet ska det framgå vilka behoven är, hur de ska tillgodoses och hur åtgärderna ska följas upp och utvärderas.

I den så kallade Lilla gruppen går cirka 10-15 elever med två undervisande lärare på heltid som ytterligare förstärkts med en specialpedagog som arbetar halva sin tid i Lilla gruppen. Några elever har all sin undervisning i Lilla gruppen, medan andra elever endast får undervisning i vissa ämnen. Enligt rektorn ska alla elever som går i Lilla gruppen ha ett beslutat åtgärdsprogram med placering i mindre undervisningsgrupp som en identifierad åtgärd. Enligt rektorn finns det rutiner för hur lärarna i Lilla gruppen ska samverka med mentorn och övriga undervisande lärare kring elevens behov och utveckling. Av intervjuer

med lärare och elevhälsan framkommer dock att inte alla lärare känner till huruvida eleverna som går i Lilla gruppen har åtgärdsprogram, hur dessa utvärderas och vem som gör det. Lärarna som undervisar i Lilla gruppen uppger att det är mentorerna som skriver åtgärdsprogrammen, men att detta inte rutinmässigt sker i samverkan med de lärare som undervisar eleverna. Biträdande rektorn bekräftar bilden av att det finns brister i kontakten mellan lärarna i Lilla gruppen och övriga undervisande lärare och att detta är ett förbättringsområde.

Skolinspektionen har även tagit del av några av de åtgärdsprogram som skrivits på Lindboskolan. Dessa uppfyller inte helt och håller författningarnas krav utan behöver kompletteras med information om hur de vidtagna åtgärderna ska följas upp och utvärderas.

Sammanfattningsvis visar tillsynen att särskilt stöd inte ges i den omfattning och på det sätt som eleverna har rätt till och att åtgärdsprogrammen inte fullt ut uppfyller författningarnas krav. Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav och Hallstahammars kommun föreläggs därför att vidta åtgärder för att åtgärda bristerna.

Författning

3 kap. 8-9 §§ skollagen, Lgr 11 2.8 Övergripande mål och riktlinjer, Rektorns ansvar/Lpo 94 2.8 Mål och riktlinjer, Rektors ansvar.

Bedömning och betygssättning

Bedömning

Hallstahammars kommun måste vidta följande åtgärder för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Bedömning och betygssättning.

- Se till att eleverna informeras om grunderna för betygssättningen.
- Se till att omdömena i de skriftliga individuella utvecklingsplanerna avser elevens kunskapsutveckling i förhållande till kunskapskraven.
- Se till att det av de individuella utvecklingsplanerna framgår vilka insatser som behövs för att eleven ska nå kunskapskraven och i övrigt utvecklas så långt som möjligt.

Motivering

Enligt skollagen ska eleverna informeras om grunderna för betygssättningen. Läraren ska också enligt skollagen vid ett utvecklingssamtal i en skriftlig utvecklingsplan ge omdömen om elevens kunskapsutveckling i förhållande till kunskapskraven i de ämnen som eleven får undervisning i, och sammanfatta

vilka insatser som behövs för att eleven ska nå kunskapskraven och i övrigt utvecklas så långt som möjligt inom ramen för läroplanen.

I Skolverkets allmänna råd om utvecklingssamtalet och den skriftliga utvecklingsplanen (SKOLFS 2012:16) anges att den individuella utvecklingsplanen bör utformas så att den underlättar elevens fortsatta lärande och utveckling och ger förutsättningar för kontinuitet i elevens skolgång.

I samma allmänna råd anges att de skriftliga omdömena bör utformas så att eleven och vårdnadshavaren får tydlig information om elevens kunskaper och kunskapsutveckling i förhållande till läroplanen, samt att det tydligt framgår om eleven riskerar att inte nå upp till de kunskapskrav som minst ska uppnås i slutet av det tredje, sjätte och nionde skolåret i grundskolan. Vidare anges att de omdömen som ges i den skriftliga individuella utvecklingsplanen inte ska likställas med betyg. Betyg är ett nationellt formaliserat och standardiserat omdöme om en elevs kunskaper med fastställda beteckningar. Lärare bör därför inte använda den nationella betygsskalan i utvecklingsplanen. Om ett omdöme utformas med hjälp av symboler eller med till exempel ett kryss i en mall är det angeläget att läraren kompletterar omdömet med en mer nyanserad beskrivning i löpande text. Detta för att informationen om elevens kunskaper ska vara tydlig för såväl eleven som elevens vårdnadshavare.

Vid intervjuer och samtal med eleverna uppger flera att de inte alltid vet hur de ligger till i de olika ämnena och att de inte vet vad det är de behöver förbättra för att de ska nå längre i sin kunskapsutveckling. Flera elever uppger att de blev överraskade av de betyg de fått och de hade uppfattningen om att de låg bättre till än det faktiska betyget. Enligt intervjuerna med eleverna hör det till undantagen att de får veta från sina lärare hur de ska göra för att de ska nå längre i sin kunskapsutveckling och få bättre betyg. Av de enkäter som eleverna har svarat på så är det nästan fyra av tio elever som svarar att de tycker det är svårt att veta vad det är de ska klara av i skolan. Vid intervjuerna med lärarna framkommer också att det varierar hur man informerar eleverna om grunderna för betygsättningen och vad varje elev behöver förbättra för att nå längre i sin kunskapsutveckling.

Av de individuella utvecklingsplaner som Skolinspektionen har tagit del av framkommer inte alltid vilka insatser som behövs för att eleven ska nå kunskapskraven och i övrigt utvecklas så långt som möjligt. Det kan exempelvis stå som utvecklingstips i engelska att eleven ska: "...förbättra sin muntliga färdighet". Hur denna färdighet ska tränas och på vilket sätt skolan ska stödja eleven i detta framgår inte.

I de skriftliga omdömena framgår inte alltid elevens kunskapsutveckling i förhållande till kunskapskraven i de ämnen som eleven får undervisning i. I de skriftliga omdömen som Skolinspektionen tagit del av finns flera exempel på att omdömena istället sammanfattas till att redogöra för vilket betyg eleven har fått. Under rubriken: "Hur går det för eleven i ämnet? (Kunskapsomdömen)", står endast: Betyg: C. Ingen annan information ges om utvecklingen i förhållande till kunskapskraven än detta sammanfattande betyg.

Sammanfattningsvis visar tillsynen att eleven och elevens vårdnadshavare inte fortlöpande informeras om elevens kunskapsmässiga och sociala utveckling. Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav och Hallstahammars kommun föreläggs därför att vidta åtgärder för att åtgärda bristerna.

Författning

3 kap. 15, 17 §§, 10 kap. 13 §§ skollagen.

Pedagogiskt ledarskap och utvecklingen av utbildningen

Bedömning

Hallstahammars kommun måste vidta följande åtgärder för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Pedagogiskt ledarskap och utvecklingen av utbildningen.

- Se till att rektorn ansvarar för att det bedrivs ett systematiskt kvalitetsarbete som i högre grad består i uppföljning av utbildningen.

Motivering

Enligt skollagen är det rektorns ansvar att se till att det på skolenhetsnivå bedrivs ett systematiskt och kontinuerligt kvalitetsarbete som består i planering, uppföljning och utveckling av utbildningen och att detta arbete dokumenteras. Systematiskt och kontinuerligt innebär att arbetet ska bedrivas strukturerat och uthålligt med fokus på en långsiktig utveckling. Varje skolenhet måste därför hitta sina former och rutiner för kvalitetsarbetet. Utgångspunkten är alltid densamma, att identifiera utvecklingsområden för ökad måluppfyllelse i förhållande till de nationella målen. Enligt Skolverkets allmänna råd om systematiskt kvalitetsarbete för skolväsendet (SKOLFS 2012:98) bör rektorn skapa rutiner för hur kvalitetsarbetet ska bedrivas på enheten.

I dokumentation och i intervju med rektorn framkommer att det på skolan bedrivs ett systematiskt kvalitetsarbete på olika nivåer. Rektorn uttrycker dock att det finns ett systematiskt kvalitetsarbete på kommun- och skolnivå men att hon sällan får återkoppling på de rapporter hon lämnar till nämnd och förvaltning. Vidare framkommer att analysen av måluppfyllelsen endast sträcker sig till föregående läsårs kunskapsresultat. Någon djupare analys av elevernas sam-

lade resultat över tid har inte gjorts. Avsaknaden av analyser av resultaten över tid försvårar möjligheten för rektorn och personalen att synliggöra mönster och få syn på exempelvis skolspecifika faktorer som kan ha betydelse för verksamheten. Exempel på sådana faktorer kan vara undervisningens genomförande, lokal bedömningskultur eller organisatoriska faktorer såsom schemaläggning och tjänstefördelning.

Skolinspektionens bedömning är att det överlag sker ett systematiskt kvalitetsarbete med utgångspunkt i de områden som nämnd och förvaltning vill ha belysta. Av utredningen framgår dock att rektorn inte i tillräcklig grad följer upp och utvärderar elevernas kunskapsresultat. Hallstahammars kommun föreläggs därför att åtgärda bristen.

Författning

4 kap. 5 § skollagen, Lgr 11, 2.8 Övergripande mål och riktlinjer, Rektorns ansvar

Personalkompetens

Bedömning

Hallstahammars kommun måste vidta följande åtgärder för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Personalkompetens.

- Se till att det för undervisningen används personal som har utbildning för de uppgifter de ska utföra.

Motivering

Utgångspunkten i skollagen är att lärare ska ha utbildning för den undervisning de bedriver. Det innebär att lärarens utbildning måste överensstämja med den skolform, årskurs och de ämnen som läraren undervisar i. Lärare som anställts före den 1 juli 2011 och som saknar lärarlegitimation kan under en övergångsperiod istället ha utbildning för den undervisning de i huvudsak bedriver. Lärare som inte uppfyller kraven enligt skollagen får undantagsvis bedriva undervisning. Det gäller bland annat om det inte finns personer som uppfyller kraven inom huvudmannens organisation eller om det finns särskilda skäl med hänsyn till eleverna.

Vid intervjuer med lärarna framkommer att några av de undervisande lärarna på Lindboskolan har fått sin lärarlegitimation av Skolverket. Trots legitimationens avgränsningar till vissa ämnen och årskurser, så framkommer det av intervjuer med lärarna att det finns lärare som undervisar i andra ämnen än legitimationen berättigar till. Det finns exempel på lärare som enligt legitimationen har behörighet att undervisa i ett av de samhällsorienterande ämnena, men som undervisar i samtliga so-ämnen. Skolinspektionen har även tagit del

av en sammanställning av samtliga undervisande lärare på Lindboskolan. Av denna framgår vilken pedagogisk utbildning lärarna har, vilka ämnen som lärarna undervisar i samt vilken typ av anställning som lärarna har. Enligt listan finns det några lärare som undervisar på skolan utan att ha utbildning för den undervisning som de bedriver. Att några av dessa lärare har visstidsanställning innebär inte att rektorn inte behöver se till att även för dessa tjänster rekrytera lärare med korrekt utbildning.

Av tillsynen framgår att det finns personal som saknar utbildning för de undervisningsuppgifter som de ska utföra. Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav och Hallstahammars kommun föreläggs därför att vidta åtgärder för att åtgärda bristen.

Författning

2 kap. 13-15 §§, 17-19 §§ skollagen, 2 kap. 3 § 1985 års skollag, 33 § lag om införande av skollagen samt förordning (2011:326) om behörighet och legitimation för lärare och förskollärare och utnämning till lektor, Krav på legitimation från 1 juli 2012

Erbjudande av utbildning och uppföljning av elevens närvaro

Bedömning

Hallstahammars kommun måste vidta följande åtgärder för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Erbjudande av utbildning och uppföljning av elevens närvaro.

- Se till att det för eleverna finns elevhälsa som omfattar medicinska, psykologiska, psykosociala och specialpedagogiska insatser.

Motivering

Skollagen anger att det ska finnas en elevhälsa för eleverna. Elevhälsan ska omfatta medicinska, psykologiska, psykosociala och specialpedagogiska insatser. Elevhälsan ska främst vara förebyggande och hälsofrämjande, och elevernas utveckling mot utbildningens mål ska stödjas. För medicinska, psykologiska och psykosociala insatser ska det finnas tillgång till skolläkare, skolsköterska, psykolog och kurator. Vidare ska det finnas tillgång till personal med sådan kompetens att elevernas behov av specialpedagogiska insatser kan tillgodoses.

På Lindboskolan finns en skolsköterska som är på skolan fyra dagar i veckan samt en kurator som är på skolan tre dagar i veckan. Dessutom finns två specialpedagoger som tillsammans med skolsköterskan och kuratorn arbetar tillsammans i ett elevhälsoteam. Skolan har också tillgång till en kommungemensam psykolog för mer akuta utredningar.

I intervjuer med lärare, företrädare för elevhälsan samt rektorn och biträdande rektorn framkommer att det på Lindboskolan finns flera elever som är i behov av utredning hos psykolog. Företrädare för elevhälsan och lärarna uppskattar att elever kan få vänta i ett år på att få komma till en psykolog för utredning. Dessa elever får, i avvaktan på en utredning om sitt stödbehov, det särskilda stöd som elevhälsoteamet bedömer att skolan kan ge, exempelvis i form av exempelvis avskärmad arbetsplats, dator eller anpassat undervisningsmaterial, eller genom placering i en mindre undervisningsgrupp. Flera lärare och företrädare för elevhälsan ger uttryck för en oro över om alla elever verkligen får det stöd som de behöver. Det finns i Skolinspektionens mening ingen reell tillgång till psykolog på Lindboskolan, vilket får konsekvenser för de elever som väntar på en utredning för att få de stödåtgärder som just de behöver.

Tillsynen visar att det för eleverna inte finns elevhälsa som omfattar medicinska, psykologiska, psykosociala och specialpedagogiska insatser. Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav och Hallstahammars kommun föreläggs därför att vidta åtgärder för att åtgärda bristen.

Författning

2 kap. 25 § skollagen.

Anmärkning

Skolinspektionen tilldelar med stöd av 26 kap. 11 § skollagen (2010:800) Hallstahammars kommun en anmärkning.

Hallstahammars kommun ska vidta åtgärder för att rätta till bristerna och redovisa de vidtagna åtgärderna till Skolinspektionen **senast den 9 juli 2013**.

Omfattning och resurstillgång

Bedömning

Skolinspektionen har uppmärksammat följande brister inom bedömningsområdet Omfattning och resurstillgång.

- Eleverna har inte tillgång till utrustning, böcker och andra lärverktyg som behövs för en tidsenlig utbildning och för att syftet med utbildningen ska kunna uppfyllas.

Motivering

Enligt skollagen ska elever ha tillgång till utrustning, böcker och andra lärverktyg som behövs för en tidsenlig utbildning och för att syftet med utbildningen ska kunna uppfyllas.

Enligt kursplanen för ämnet bild i årskurs 9, ska eleverna enligt det centrala innehållet exempelvis arbeta med "digital bearbetning av fotografier och andra typer av bilder".

Vid intervjuer och samtal med lärarna som undervisar i Bild framkommer att det saknas digitala verktyg att tillgå i Lindboskolans bildsal. Skolinspektionens besök i bildsalen bekräftar detta. Biträdande rektorn menar att detta är ett resultat av tidigare prioriteringar när material och utrustning köpts in. Rektorn uppger att hon inte har hört om detta behov tidigare, men att hon kommer att se till att detta åtgärdas. Enligt rektorn finns det också medel att tillgå för sådana inköp.

Med anledning av att rektorn i intervju lämnat besked om att rätt utrustning till bildsalen kommer att köpas in och att skolan i övrigt har utrustning, böcker och andra lärverktyg i den utsträckning som behövs för en tidsenlig utbildning och för att syftet med utbildningen ska kunna uppfyllas bedöms bristen som mindre allvarlig. Hallstahammars kommun tilldelas därför en anmärkning.

Författning

2 kap. 35 § skollagen.

På Skolinspektionens vägnar

Anna Rydin
Enhetschef

Eva Lantéli
Föredragande

Bilaga:

Bilaga 1 Allmänt om tillsynen

Allmänt om tillsynen

Skolinspektionen genomför regelbundet tillsyn i alla kommuner för att granska skolväsendet. Tillsyn genomförs samtidigt i de fristående skolor som finns i kommunen.

Vid tillsynen tar Skolinspektionen ställning till i vad mån verksamheten ger förutsättningar för barn, ungdomar och vuxenstuderande att nå de nationella målen och bedömer om huvudmännen uppfyller de krav som författningarna ställer på verksamheten. Tillsynen fokuserar på sådana faktorer som har betydelse för en god lärandemiljö och för elevernas möjligheter att uppnå kunskapsmålen. Förutom att Skolinspektionen bedömer måluppfyllelsen inriktas tillsynen mot tre huvudområden: **Elevernas utveckling mot målen, ledning och utveckling av utbildningen samt enskild elevs rätt.**

Varje skola får efter besöket ett beslut där iakttagelser och bedömningar som rör den granskade skolan redovisas. För offentliga huvudmän sammanställs iakttagelser och bedömningar, som rör huvudmannens ansvar för utbildningsverksamheten i kommunen, i ett beslut (kommunbeslut). Kommunens förskoleverksamhet redovisas i ett sammanfattande beslut. Fritidshemmen inspekteras i anslutning till tillsynen av respektive grundskola. Skolinspektionen ger alltid huvudmännen möjlighet att ta del av och lämna synpunkter på sakuppgifter i besluten.

Skolinspektionens granskning avser emellertid inte att ge en heltäckande bild av tillståndet i skolväsendet utan i vilken utsträckning huvudmannen, vid det aktuella granskningstillfället, avviker från de krav och förväntningar som uttrycks i skollag, läroplaner och övriga författningar som rör skolväsendet, inom de granskade områdena. Beskrivningarna och bedömningarna i besluten grundas på de dokument som huvudman och skolor lämnat samt på de iakttagelser och intervjuer som genomförts vid besök i verksamheten. Även annan information från Skolverkets nationella uppföljningssystem, eller som finns publicerad på annat sätt, har använts. Skolinspektionen använder olika tillsynsmetoder vilket innebär att besöken vid skolor och verksamheter kan variera avseende såväl omfattningen som av vilka grupper som intervjuas. Vid kommunala förskolor grundar sig inspektionen i huvudsak på intervjuer med personal, föräldrar och ledning.

För den offentliga verksamheten kompletteras alla beslut med en muntlig återrapportering av inspektörerna till företrädare för huvudmannen.

Inom de områden där Skolinspektionen bedömt att det finns brister har huvudman och rektor eller förskolechef ett ansvar för att åtgärder vidtas. Med anledning av tillsynen ska huvudmannen till Skolinspektionen redovisa vilka åtgärder som har vidtagits i verksamheterna inom den tid och i den ordning som anges i beslutet.

Ytterligare information om den regelbundna tillsynen finns på Skolinspektionens webbplats (www.skolinspektionen.se/Tillsyn).